

KANTAR SIFO

BEDRÄGERI- OCH ID-KAPNINGSRAPPORTEN

3,4 miljoner svenskar utsatta för Sveriges näst vanligaste brott

2021

”DET HÄNDER INTE MIG... ELLER?”

Välkommen till mySafety Försäkringars åttonde rapport om ID-kapningar. I år breddar vi vårt fokus till att även omfatta bedrägerier – Sveriges näst vanligaste anmälda brott efter skadegörelse.

De senaste åren har antalet anmälda bedrägerier ökat kraftigt i Sverige. Bara det första kvartalet 2021 inkom nära 50 000 bedrägerianmälningar till polisen.

Samtidigt vet vi att långt ifrån alla bedrägerier och bedrägeriförsök anmäls. Enligt vår rapport har nära 3,4 miljoner svenskar råkat ut för bedrägeriförsök. I 179 000 av fallen lyckades bedragarna. De drabbade blir ofta av med stora summor pengar och i vissa fall till och med skuldsatta för lång tid framåt. En betydande del av bedrägerierna utgörs av ID-kapningar och Bank-ID-bedrägerier. Det senaste året fick 192 000 svenskar sin identitet kapad och nära två miljoner utsattes för försök. Bedragarna diskriminerar inte – precis alla kan råka ut för dem, även om vår rapport visar att äldre och de med lite högre inkomst är mer utsatta.

Trots att det är Sveriges näst vanligaste brott och att nära hälften av svenskarna utsatts, så är oron för att bli utsatt för ett bedrägeri låg jämfört med oron för andra brott, och nästan inga av de anmälda brotten klaras upp. Det går att skydda sig förebyggande på olika sätt, men många gör det inte och när olyckan väl är framme står man oftast helt skyddslös.

Med den här rapporten vill vi rikta ljuset mot ett av Sveriges vanligaste brott, i hopp om att färre ska tänka ”Det händer inte mig” och att myndigheter och rättsväsende ska ta bedrägerierna på allvar.

God läsning, om än fortsatt inte uppmuntrande,

PA Prabert
mySafety Försäkringars expert

NYCKELINSIKTER FRÅN UNDERSÖKNINGEN

BEDRÄGERIER ÄR SVERIGES NÄST VANLIGASTE BROTT, TROTS DET ÄR ORON ATT BLI UTSATT LÅG

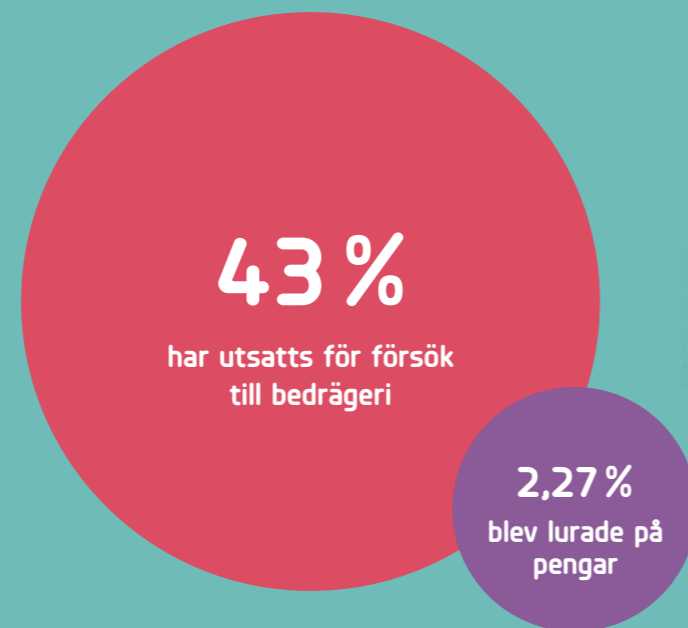
Under de senaste åren har antalet anmälda bedrägerier ökat kraftigt i Sverige. Det är idag Sveriges näst vanligaste brott, bara under det första kvartalet 2021 inkom nära 50 000 bedrägerianmälningar till polisen, enligt statistik från Brottsförebyggande rådet (Brå). En på många sätt hissnande siffra. Samtidigt är det långt ifrån alla bedrägerier och bedrägeriförsök som anmäls.

I vår undersökning uppger 43 procent av svenskarna i åldersgruppen 16–79 år att de utsatts för bedrägeriförsök. Detta motsvarar nära 3 390 000 personer*. Det kan trots allt ses som en relativt låg siffra givet hur vanligt det är med exempelvis bluffmail. Kanske är det så att vi idag är så vana vid dessa företeelser att vi knappt reagerar på försöken längre.

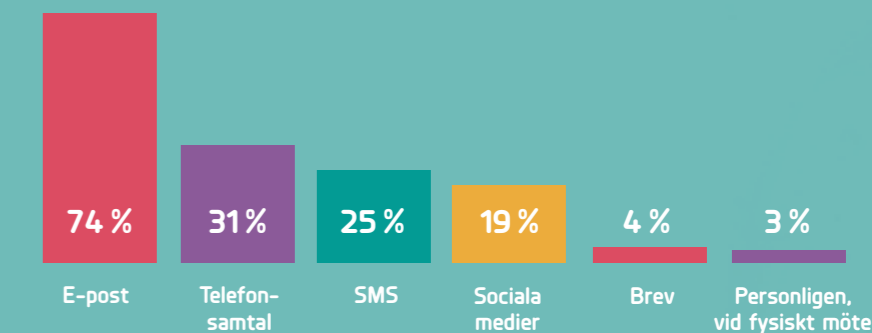
Av de som utsatts för bedrägeriförsök uppgav nära 179 000*, eller 2,27 procent av befolkningen, att försöket resulterade i att de blev lurade eller bedragna vilket i merparten av fallen leder till betydande ekonomisk skada.

Män löper något högre risk att bli utsatta för bedrägerier än kvinnor. 45 procent av männen har utsatts för bedrägeriförsök och 41 procent av kvinnorna.

*Källa: SCB (total befolkning 2020 i åldrarna 16–79 år, 7 879 859 personer)

SÅ TAR BEDRAGARNA KONTAKT MED SINA OFFER

De vanligaste sätten som bedragarna tar kontakt är via e-post, telefonsamtal, SMS och sociala medier. Här syns vissa skillnader mellan åldersgrupper. Exempelvis uppger 34 procent av de i åldersgruppen 56–79 år att de kontaktats via telefonsamtal. Bland de svaranden mellan 16 och 34 år är motsvarande siffra 29 procent. När vi tittar på sociala medier har 25 procent av de mellan 16 och 34 år kontaktats av bedragare medan motsvarande siffra för den äldre gruppen endast är 14 procent.

Trots att så pass många drabbas och skadan kan vara stor, såväl ekonomiskt som personligt, är oron för att bli utsatt låg. Endast 18 procent uppger att de är oroliga eller mycket oroliga för att bli utsatta för bedrägerier. Vid jämförelse med andra brott eller olyckor, såsom en brand eller vattenskada, är oron för bedrägerier betydligt lägre.

Även här syns en åldersskillnad. I gruppen 16–34 år är endast 12 procent oroliga och i åldrarna 56–79 år är 21 procent oroliga. Fler än dubbelt så många i den äldre åldersgruppen uppger att de är mycket oroliga jämfört med den yngsta.

BEDRAGARNA HITTAR STÄNDIGT NYA VÄGAR, MED PANDEMIN KOM VACCINBEDRÄGERIER

Bedragarna anpassar ständigt sina tillvägagångssätt och metoder för att lyckas lura till sig pengar och personuppgifter. Under vintern och våren 2021 när Sverige inledde den så efterlängtade vaccinationen mot Covid-19 tog det inte lång tid innan det rapporterades om *vaccinbedrägerier* i media.

Tillvägagångssättet ter sig tämligen enkelt. Bedragarna hör av sig till privatpersoner, ofta via telefon, och utger sig för att vara exempelvis Folkhälsomyndigheten eller 1177 Vårdguiden och erbjuder vaccintider. De ber den utsatte att identifiera sig med Bank-ID eller dela med sig av sina bankuppgifter för att kunna lura till sig pengar.

158 000

Antal svenskar som utsatts för försök till vaccinbedrägeri

I åldern 16–79 år

100

Vaccinbedrägerier varje månad

I maj i år, 2021, rapporterade SVT att det anmäldes runt 100 vaccinbedrägerier varje månad under starten av året men att antalet anmälningar nu höll på att sjunka. Men mörkertalet mellan anmälningar och antalet försök till vaccinbedrägerier har visat sig vara stort.

Vår undersökning visar att minst 158 000 svenskar hittills har utsatts för försök till vaccinbedrägerier. Något oväntat är det en yngre målgrupp, 16-34 år, som varit mest utsatt.

Värt att notera är att Sifo inte inkluderar personer över 79 år i sina undersökningar, vilket innebär att mörkertalet här blir ännu större. Likt andra bedrägerier väljer alltså få att anmäla bedrägeriet eller bedrägeriförsöket. Två anledningar till det är att det finns en skam i att ha blivit lurad och att uppklarandeprocenten av denna typ av brott är så pass låg att många tycker det känns hopplöst att anmäla.

1,9 MILJONER SVENSKAR UTSATTES FÖR ID-KAPNINGSFÖRSÖK I FJOL

Nära var fjärde svensk, 24 procent, har utsatts för försök till ID-kapning under det senaste året. Det motsvarar drygt 1 891 000 personer*.

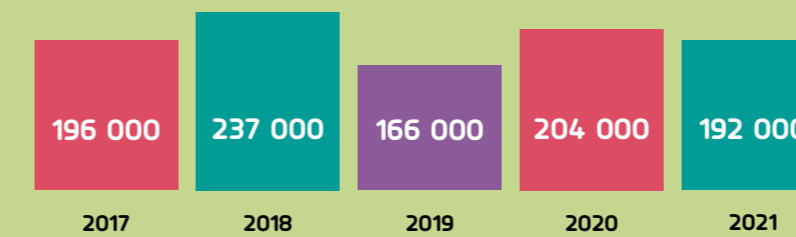
Män utsätts för ID-kapningsförsök i något högre utsträckning än kvinnor. 25 procent av männen och 22 procent av kvinnorna uppger att de utsatts för ID-kapningsförsök under det gångna året. Det syns en tydlig trend att de med högre inkomst utsätt oftare. Bland de med en inkomst under 24 999 kronor per månad utsattes 21 procent för ID-kapningar det senaste året. Bland de med högst inkomst, över 35 000 kronor per månad, utsattes 27 procent.

SÅ MÅNGA AV FÖRSÖKEN LYCKAS

I den ID-kapningsrapport som mySafety publicerade i fjol rapporterade vi om att antalet ID-kapningar ökat markant jämfört med året före. Dessvärre ligger antalet drabbade kvar på samma höga nivå även i år. 2020 uppgav 2,60 procent att de blivit ID-kapade under året som gått och motsvarande siffra för 2021 är 2,44 procent. Detta innebär att drygt 192 000 svenskar i åldrarna 16–79 år drabbades*.

De senaste fem åren har antalet drabbade legat kvar på ungefär samma nivå.

*Källa: SCB (total befolkning 2020 i åldrarna 16-79 år, 7 879 859 personer)

ÄLDRE OCH HÖGINKOMSTTAGARE ID-KAPAS I HÖGRE UTSTRÄCKNING

Undersökningen visar att kvinnor och män är drabbade i ungefär lika stor utsträckning. Det kan dock urskiljas en viss skillnad vad gäller ålder, där äldre är drabbade i högre utsträckning. I åldersgruppen 16–34 år drabbades 2,12 procent, i gruppen 35–55 år drabbades 2,59 procent och i den äldsta gruppen 56–79 år drabbades 2,60 procent. Genom åren har vi sett skiftningar i vilka åldersgrupper som är mest utsatta vilket tyvärr innebär att bedragarna är smarta och byter strategier. Vanligast förekommande när vi tittar tillbaka är dock att äldre drabbas oftare i högre utsträckning.

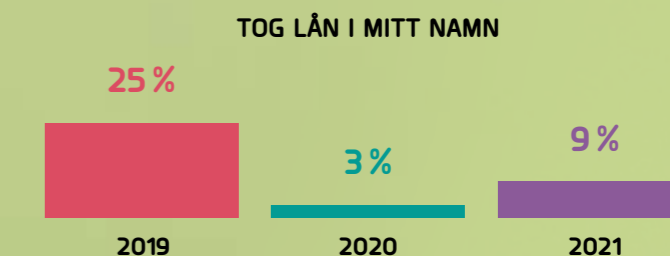
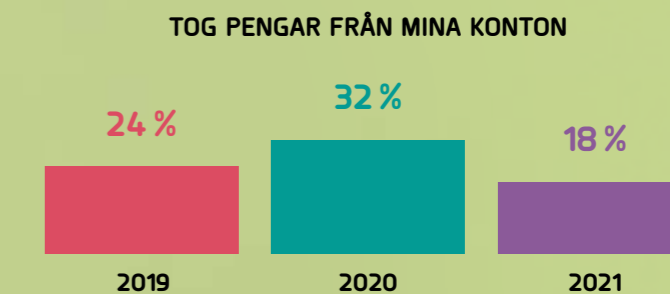
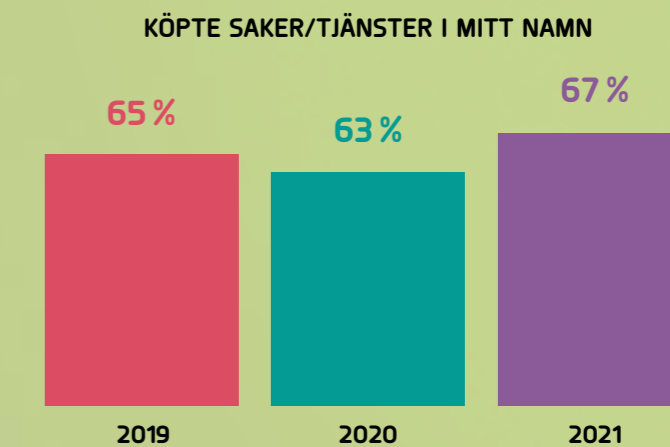
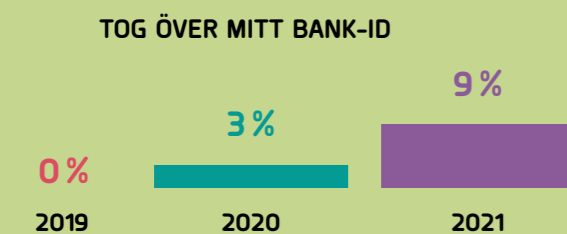
Den tydligaste skillnaden går dock att urskilja mellan inkomstnivåer. De med en högre inkomst blev i högre utsträckning ID-kapade i fjol än de med lägre inkomster. Bland de med en inkomst under 24 999 kronor per månad uppger 1,12 procent att de ID-kapats under det senaste året, bland de som tjänar snäppet mer, 25 000 - 34 999 kronor i månaden, utsattes mer än dubbelt så många, 2,39 procent, och i den grupp som tjänar över 35 000 per månad blev hela 3,47 procent ID-kapade.

BEDRAGARNAS VANLIGASTE TILLVÄGÅNGSSÄTT – KRAFTIG ÖKNING AV BANK-ID-KAPNINGAR

Bland de som uppgett att de blivit ID-kapade är det vanligaste tillvägångssättet att förövarna köpt saker eller tjänster i den drabbades namn. Detta har varit det i särklass vanligast tillvägångssättet under de senaste tre åren. Men nya metoden vinner snabbt mark.

En tydlig utveckling är att bedragarna fokuserar mer och mer på att ta över privatpersoners Bank-ID. Under 2019 uppgav 0 procent av de som utsatts för ID-kapning att det skett via Bank-ID, i fjol ökade siffran till 3 procent och idag är den uppe i hela 9 procent.

VEM TAR UPP KAMPEN MOT FRAMTIDENS BEDRÄGERIER?

Bedrägerierna och ID-kapningarna har mer än fördubblats de senaste tio åren. I dag är de flesta bedrägerier organiserade och utförs av kriminella nätverk. De anpassar ständigt sina metoder för att lyckas lura till sig personuppgifter och pengar.

Under vintern och våren 2021 när Sverige inledde vaccinationen mot Covid-19 tog det inte lång tid innan det rapporterades om begreppet vaccinbedrägerier i media, bedrägerier där bedragare utger sig för att representera myndigheterna. Den här rapporten visar att minst 158 000 svenskar hittills har utsatts för försök till vaccinbedrägerier. Ett annat exempel är så kallade Bitcoin-bedrägerier. Men dessa exempel är bara en liten del av problemet.

Bedragarna blir allt skickligare. De nyttjar allt oftare sociala medier och har börjat experimentera med ny teknik som 3D-ansiktsmodellering och AI för att få dig att tro att de är en familjemedlem, din vän eller för att skapa fejkade komprometterande material med bilder av dig som de använder i utpressnings-syfte. Var denna tekniska utveckling kan sluta vet vi inte men vi vet att skadorna kan bli förödande.

De drabbade blir av med stora summor, i vissa fall till och med skuldsatta. Framför allt är de i princip helt skyddslösa. Bedrägerier göder även annan, grövre kriminell verksamhet.

Allt fler bedrägerier utförs digitalt vilket skapar otrygghet. Digitala bedrägerier är inte bara fruktansvärt för de individer som drabbas. De skapar också otrygghet och urholkar förtroendet för både myndigheter och andra privatpersoner i digitala gränssnitt, särskilt i corona-tider då handel och sociala kontakter av nödvändighet har flyttat ut på nätet för många.

mySafety har i över 20 år utmanat försäkringsbranschen med innovativa lösningar för såväl nya som gamla problem och brott. Vi är ledande inom ID-skyddsförsäkring och andra trygghetstjänster till privatpersoner och företag i Norden.

Men den här kampen vinner vi som enskilt försäkringsbolag inte på egen hand. Flera instanser i samhället behöver samarbeta och ta krafttag för att komma tillrätta med Sveriges näst vanligaste brott.

OM RAPPORTEN OCH MYSAFETY

mySafety har sedan 2014 årligen gett ut "ID-kapningsrapporten". I takt med den ökade utsattheten för bedrägerier, även utöver ID-kapningar, har vi i år valt att ta en bredare tag kring bedrägerier. Rapporten är baserad på en undersökning utförd av Kantar Sifo. I undersökningen har 3110 privatpersoner i åldersgruppen 16-79 år deltagit. Undersökningen genomfördes i Kantar Sifos webbpanel under perioden 8-16 maj 2021. Webbpanelen är riksrepresentativt rekryterad utifrån slumpmässiga urval. Det förekommer ingen självrekrytering i Sifos webbpanel.

mySafety Försäkringar har i över 20 år utmanat försäkringsbranschen med innovativa lösningar för såväl nya som gamla problem och brott. Vi är ledande inom bedrägeri- och ID-skyddsförsäkringar samt andra trygghetstjänster som förenklar i vardagen. Genom partners och våra egna kanaler erbjuder vi försäkringar till privatpersoner och företag i Norden. mySafety finns till för dig alla dagar, dygnet runt. mySafety Försäkringar är en del av mySafety Group. För mer information, vänligen besök www.mysafety.se.

HUVUDKONTOR Telefon: 08-408 380 00 Tegeluddsvägen 21, 115 41 Stockholm